Nota van Antwoord
Ontwerp-Natura 2000-beheerplan Naardermeer

Kenmerk: NR05082026YK06

Inhoud

Inleiding 3
Natura 2000-beheerplan 3
Leeswijzer 3
Vervolgprocedure 3
Overzicht Zienswijzen 4
Veel voorkomende gronden 5
Beantwoording zienswijzen 7

Inleiding

In deze Nota van Antwoord worden de zienswijzen beantwoord die zijn ingediend op het ontwerp-Natura 2000-beheerplan voor het Naardermeer.

Het ontwerp-Natura 2000-beheerplan Naardermeer is door Gedeputeerde Staten van Noord-Holland vastgesteld op 19 mei 2026. Vervolgens zijn de plannen vanaf 27 mei tot en met 9 juli 2026 zes weken ter inzage gelegd. Gedeputeerde Staten ontvingen gedurende deze periode 6 zienswijzen. De indieners van de zienswijzen krijgen deze Nota van Antwoord toegestuurd, waarbij zij ook worden geïnformeerd over de vervolgprocedure. In totaal hebben 4 zienswijzen aanleiding gegeven tot wijzigingen in de tekst van het beheerplannen.

Natura 2000-beheerplan

In een Natura 2000-beheerplan staan de maatregelen voor natuurherstel en de voorwaarden voor activiteiten in het Natura 2000-gebied. Het doel van het plan is de beschermde natuur te behouden en ontwikkelen om zo te voldoen aan de instandhoudingsdoelstellingen voor het gebied. Een beheerplan heeft een maximale geldigheidsduur van zes jaar. Voor het Natura 2000-gebied Naardermeer is dit het tweede beheerplan.

Een Natura 2000-beheerplan kan, als verplicht wettelijk instrument, niet belast worden met zaken die vanuit ander (provinciaal) beleid van belang zijn. Vragen/keuzes die thuishoren bij andere beleidsoverwegingen zijn geen onderdeel van dit beheerplan. De zienswijzen die betrekking hebben op andere beleidsvelden en overwegingen dan waar een Natura 2000-beheerplan over gaat, worden niet via deze Nota van Antwoord behandeld. Voor deze zienswijzen kan het beheerplan geen oplossing bieden. In een beheerplan koppelen we daar waar de Natura 2000-doelen samenhangen met andere beleidsdoelen, zoals de Kaderrichtlijn Water, wel aan elkaar voor de samenhang in de realisatie van beleidsdoelen.

Leeswijzer

In deze inleiding gaan we hierna in op de vervolgprocedure. Daarna volgt een overzicht van de 6 ingediende zienswijzen. Specifieke zienswijzen worden beantwoord, wordt eerst een reactie gegeven op gronden die in meerdere zienswijzen voorkomen. De Nota van Antwoord eindigt met een aantal wijzigingen, die ambtshalve noodzakelijk worden geacht.

Vervolgprocedure

Tegen het besluit tot vaststelling van het Natura 2000-beheerplan is beperkt beroep mogelijk bij de Rechtbank Noord-Holland. Beroep staat open voor belanghebbenden. Onder de Omgevingswet staat beroep niet open tegen het Natura 2000-beheerplan als zodanig, omdat het beheerplan een programma is. Een beroep kan alleen worden ingesteld tegen specifieke onderdelen van het beheerplan die zelf een rechtsgevolg hebben. Rechtsbescherming is dus gericht op concrete projecten en activiteiten die in het beheerplan zijn opgenomen en (passend) zijn beoordeeld, zodat daarvoor geen afzonderlijke toestemming meer nodig is. Geen beroep is mogelijk tegen de onderdelen gericht op het beheer van Natura 2000 en de uitvoering daarvan, zoals de beschrijving van de maatregelen of de fasering van de uitvoering.

Overzicht Zienswijzen

De volgende tabel geeft een overzicht van de ingediende zienswijzen. Privépersonen zijn niet bij naam genoemd vanwege de bescherming van hun persoonsgegevens.

Indiener	Kenmerk	Naam
1	ZW-0001	Melkveebedrijf Baars Weesp
2	ZW-0002	LTO Noord
3	ZW-0003	
4	ZW-0004	Tennet
5	ZW-0005	Veehouderij van Diest VOF
6	ZW-0006	

Veel voorkomende gronden in de zienswijzen

Een aantal gronden (argumenten) wordt in meerdere zienswijzen genoemd. Daarom worden die gronden hier behandeld.

- **Het ontwikkelen van stikstofgevoelige habitattypen in 'De Schil' is onwenselijk**
  De Schil is van groot belang als hydrologische en ecologische buffer rondom het Naardermeer.
  Er zijn in het ontwerp-Natura 2000-beheerplan geen concrete maatregelen opgenomen voor het ontwikkelen van stikstofgevoelige habitattypen in De Schil, op één onderzoeksmaatregel na: tijdens de beheerplanperiode wordt onderzocht of het kwelwater in Naardermeer-Oost beter benut kan worden ten behoeve van de ontwikkeling van blauwgraslanden. Blauwgrasland is een habitattype met een zeer ongunstige staat van instandhouding waarvoor een uitbreidings- en verbeterdoelstelling in het Naardermeer geldt. De provincie heeft een verplichting om invulling te geven aan deze doelen binnen het Natura 2000-gebied, waarbij geschikte omstandigheden voor blauwgraslanden schaars zijn. De aard van een mogelijke ingreep moet uit nader onderzoek blijken.
  Project De Schil is tot stand gekomen in samenwerking met gebiedspartijen. In dit proces is niet expliciet afgesproken dat in de bufferzone geen stikstofgevoelige habitattypen zullen worden ontwikkeld.

- **Een integrale beoordeling van de samenhang en cumulatie van maatregelen wordt gemist**
  In Hoofdstuk 4 van de Natuurdoelanalyse en Ecologische Evaluatie zijn overzichten opgenomen van de uitgevoerde maatregelen ten behoeve van habitattypen en -richtlijnsoorten en de effectiviteit hiervan. Het resultaat van deze beoordeling heeft geleid tot het programmeren van aanvullende maatregelen in het Natura 2000-beheerplan.

- **Sociaaleconomische effecten moeten beter worden onderzocht**
  Voor wat betreft de sociaaleconomische effecten benoemt het ontwerp-Natura 2000-beheerplan in Hoofdstuk 9 dat deze op voorhand niet worden voorzien. Dit heeft betrekking op de concrete beheermaatregelen die worden uitgevoerd in de komende beheerplanperiode. Deze maatregelen zijn dusdanig concreet dat er een uitspraak kan worden gedaan over het ontbreken van de sociaaleconomische effecten hiervan.

  Er zijn echter maatregelen die nog worden uitgewerkt of waar nog onderzoeksopgaven aan vooraf gaan. Over die maatregelen zijn de sociaaleconomische effecten nog onbekend, of niet voorzien in de beheerplanperiode 2026-2032. Hoofdstuk 9 stelt: indien bij verdere planvorming of uitvoering tijdens de beheeerplanperiode blijkt dat zich toch sociaaleconomische gevolgen voordoen, wordt de sociaaleconomische impact bepaald en/of vindt aanpassing plaats van de maatregelen waardoor deze gevolgen worden beperkt.

- **De uitvoering van het noodzakelijke natuurbeheer is een bepalende factor voor de ontwikkeling van natuurkwaliteit**
  Dat het reguliere natuurbeheer noodzakelijk is voor het Naardermeer, is evident. Helaas zijn de herstelmaatregelen niet voldoende om de instandhoudingsdoelen in het gebied te behalen. We classificeren deze maatregelen in het beheerplan dan ook als 'overlevingsmaatregelen', en om de natuur in het Naardermeer op orde te krijgen is er meer nodig. Overlevingsmaatregelen kunnen namelijk niet oneindig worden ingezet.
  In de Natuurdoelanalyse en Ecologische Evaluatie is in Hoofdstuk 4 per instandhoudingsdoel nagegaan wat de status is van de herstelmaatregelen (uitvoering en effectiviteit door middel van monitoring). Op basis hiervan zijn de drukfactoren in het Natura 2000-beheerplan benoemd en vervolgens zijn hierop de (aanvullende) maatregelen geformuleerd in Hoofdstuk 5.

- **Er moet voldoende financiële dekking zijn voor de beheermaatregelen**
  In het beheerplan is geprobeerd zoveel mogelijk financieringsbronnen te vermelden, soms is deze nog niet gevonden. Dat heeft er voornamelijk mee te maken dat verschillende financieringsstromen, zoals bijvoorbeeld Programma Natuur Fase 2, niet synchroon lopen met het herzien van een Natura 2000-beheerplan. Om te voorkomen dat

de uitvoering van maatregelen stagneert en omdat financiële dekking geen voorwaarde is voor het vaststellen van het beheerplan, is het verstandig om toch beheerplannen vast te stellen. Dit kan namelijk helpen om financiële dekking te verkrijgen wanneer een maatregel is opgenomen in een Natura 2000-beheerplan. Het is uitdrukkelijk wel de bedoeling dat alle opgenomen maatregelen daadwerkelijk worden uitgevoerd en dat waar nodig aanvullende dekking geregeld wordt. Het is over het algemeen aan Gedeputeerde Staten om dat te regelen.

- **De monitoring is onvoldoende uitgewerkt**
  Hoofdstuk 10 van het ontwerp-Natura 2000-beheerplan beschrijft hoe en welke monitoring wordt uitgevoerd in het Naardermeer. De provincie volgt daarnaast de afspraken en verplichtingen volgend uit de gesprekken met het Rijk. Uit de gepubliceerde stukken blijkt dat zowel vanuit het Rijk als de Europese natuurherstelverordening aanvullende vereisten volgen voor monitoring en rapportage. Er worden wijzigingen en aanvullingen voorzien in het Verbeterprogramma VHR Monitoring (VVM), de Handreiking monitoring omgevingscondities en aanvullende afspraken voor het Natuurpact 2.0. Een voorbeeld van een dergelijke aanvulling is het monitoren van de verlandingsvegetaties veenmosrietland en moerasheide.

  De gevolgen hiervan worden in het komende jaar verder geconcretiseerd en zijn van invloed op het monitoringsprogramma van de provincie. Op dit moment is deze aanvullende monitoring nog onvoldoende concreet om uit te werken in dit Natura 2000-beheerplan. Ook zonder deze concrete uitwerking kan dit beheerplan vastgesteld worden.

  Voor meer informatie over de werkwijze van de taskforce verwijzen we graag naar de kamerbrief 'Weer ruimte voor boer, natuur en bouw: maatregelpakket voor landbouw, natuur en stikstof'

- **Beheermaatregelen uit het Faunabeheerplan Ganzen 2025-2031 moeten opgenomen worden in het Natura 2000-beheerplan**
  Zoals blijkt uit de uitspraak van de rechtbank Noord-Holland (HAA 22/4848, ECLI:NL:RBNHO:2026:594) is het ganzenbeheer een beheermaatregel ten behoeve van de instandhoudingsdoelen. Dit onderschrijven wij. Uitvoering van het beheer is noodzakelijk voor het halen van de Natura 2000-doelen. De voorwaarden uit de eerder opgestelde passende beoordeling voor Naardermeer zijn overgenomen in dit Natura 2000-beheerplan in Bijlage 4.

- **Verzoek om in het beheerplan het onderscheid tussen de drie deelgebieden te benoemen**
  Bij het beschrijven van het gebied in Hoofdstuk 4, maken we landschapsecologisch het onderscheid tussen de drie deelgebieden De Kern, De Schil en Laegieskamp. Voor alle drie de deelgebieden is een streefbeeld uitgewerkt in dit hoofdstuk.

  Bij het uitwerken van concrete maatregelen en doelbereik hanteren we de deelgebieden niet, maar werken we op habitattype-niveau. Anders dan in de gebiedsbeschrijving zien we geen meerwaarde voor het onderscheid tussen de verschillende deelgebieden in het Natura 2000-beheerplan.

Beantwoording zienswijzen

Indiener	Samenvatting Zienswijze	Reactie Gedeputeerde Staten	Aanpassing beheerplan
Meerdere	Sociaaleconomische effecten moeten beter worden onderzocht	Zie toelichting vorige paragraaf	Aanvulling toegevoegd: bij de sociaal-economische effecten is nader geduid dat bij de uitwerking van maatregelen specifiek aandacht moet zijn voor de sociaal-economische impact van de maatregel
Meerdere	Er moet voldoende financiële dekking zijn voor de beheermaatregelen	Zie toelichting vorige paragraaf	Onder financiën is een toevoeging gedaan over het belang van voldoende middelen voor uitvoering van de maatregelen.
Meerdere	De monitoring is onvoldoende uitgewerkt	Zie toelichting vorige paragraaf	Onder monitoring is de mogelijke impact van toekomstige aanvullende verplichtingen vanuit de Taskforce Landbouw Natuur & Stikstof op het monitoringsprogramma van de provincie geduid.
2	Verzoek om de effecten van het verwijderen van bos gedurende de planperiode te monitoren, aangezien struweelopstanden een rol vervullen bij het afvangen van stikstofdepositie	Er wordt bij de maatregelen geen grootschalige boskap voorzien, maar het plaatsgericht creëren van open plekken. Er is op gebiedsniveau geen wezenlijke wijziging in de ruwheid van de vegetatie en daardoor geen wezenlijke invloed op het afvangen van stikstofdepositie	-
4	Verzoek om te verduidelijken dat het bestaande vergunde gebruik van de hoogspanningsverbinding	In het Natura 2000-beheerplan is opgenomen dat vergunde projecten (alsmede illegaal gebruik)	Onder paragraaf 6.2.1 is een extra zinsnede opgenomen over dat vergunde projecten

	150kV Diemen-'s-Graveland, inclusief beheer, inspectie en onderhoud, wordt aangemerkt als bestaand gebruik in het beheerplan.	geen onderdeel zijn van de toetsing huidig gebruik (paragraaf 6.2.1). Dit is nogmaals geduid in bijlage 3, hoofdstuk 3. Het beheer van kabels en leidingen was nog niet opgenomen in het Natura 2000-beheerplan als huidig gebruik, maar dit is wel van toepassing. In het Natura 2000-beheerplan is de toevoeging gedaan van kleinschalig en grootschalig onderhoud aan kabels en leidingen.	geen onderdeel zijn van huidig gebruik. Bij het huidig gebruik is daarnaast het kleinschalig en grootschalig onderhoud van kabels en leidingen opgenomen.
4	Verzoek om te verduidelijken dat het beheerplan geen zelfstandige vergunningplicht introduceert voor bestaande infrastructuur, en dat de beoordeling activiteit- en projectspecifiek plaatsvindt binnen het wettelijke kader van de Omgevingswet.	Onder paragraaf 3.1 is opgenomen dat het beheerplan niet gaat over nieuwe ontwikkelingen. Voor deze activiteiten geldt de reguliere onderzoeks- en vergunningenprocedure volgend uit de Omgevingswet.	-
5	Opmerking invloed klimaatverandering op haalbaarheid van de natuurdoelen.	De wettelijke bescherming van het Natura 2000-gebied is gebaseerd op de Aanwijzingsbesluiten (bevoegdheid van het Rijk), deze vormen de basis voor de doelen van het gebied. Het Natura 2000-beheerplan beschrijft vervolgens wat nodig is voor het halen van deze doelen (zie voor een verdere toelichting ook paragraaf 2.1 en 2.2). In het beheerplan wordt ook ingegaan op de relevante factoren voor het halen van deze doelen, en welke nog impact kunnen hebben, zoals klimaatverandering. Op basis van deze informatie en factoren worden maatregelen getroffen voor het halen van de doelen.	-
5	Opmerking over natuurdoelstellingen die niet in verhouding staan tot elkaar, bijvoorbeeld	Zoals hierboven aangegeven gaat het Rijk over de doelen. Het aanwijzingsbesluit is het uitgangspunt voor het Natura 2000-beheerplan (zie ook paragraaf 2.1 en 2.2). In het	-

	verlandingsreeksen vs. openheid.	aanwijzingsbesluit zijn doelen opgenomen die betrekking hebben op de gehele verlandingsreeks. Tussentijds ingrijpen voor behoud van de diverse successiestadia binnen de verlandingsreeks is een belangrijk onderwerp in het Natura 2000-beheerplan, om deze allemaal te behouden in goede kwaliteit.	

Ambtshalve wijzigingen

N.a.v. zienswijzen:

- Bij de sociaal-economische effecten is nader geduid dat bij de uitwerking van maatregelen specifiek aandacht moet zijn voor de sociaal-economische impact van de maatregel.
- Onder financiën is een toevoeging gedaan over het belang van voldoende middelen voor uitvoering van de maatregelen.
- Onder monitoring is de mogelijke impact van toekomstige aanvullende verplichtingen vanuit de Taskforce Landbouw Natuur & Stikstof op het monitoringsprogramma van de provincie geduid.
- Bij huidig gebruik is het kleinschalig en grootschalig onderhoud van kabels en leidingen toegevoegd.

Overig:

- Tekst verwijderd Rechtbank Oost-Brabant (p.98), bij voorkeur enkel verwijzen naar uitspraken van de Raad van State.
- Toevoeging Bijlage 4, voorwaarden voor ganzenbeheer met kopjes ingedeeld, doublures verwijderd.